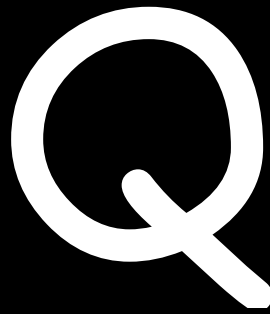

Bestuurskunde

Lesnotities aangevuld uit boek

uickprinter
Koningstraat 13
2000 Antwerpen
www.quickprinter.be

Nieuw!!!

Online samenvattingen kopen via

www.quickprintershop.be

Like us on Facebook!

www.facebook.com/quickprintershop

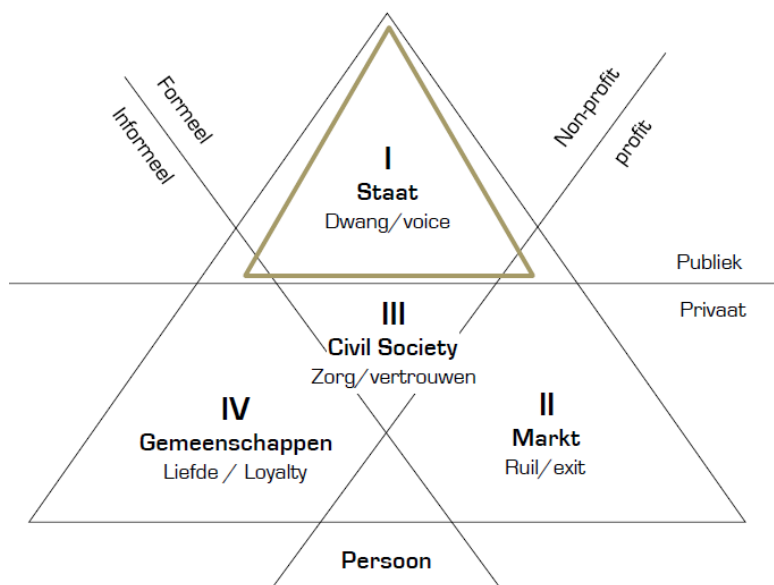
LES 1: Politiek, bureaucratie en democratische rechtsstaat

Inleiding

- **Tomorrowland** ⇒ media: geluidsoverlast
 - Het zou niet kunnend doorgaan wegens klachten vd omwonenden (5 mensen)
 - Belangen van een paar burgers ⇔ belangen economie, organisatie, land
 - De vraag raakt de kern van waar we het gaan over hebben: hoe gaan die verschillende machten met elkaar om?
- **Foto Deurganckdok**
 - 1995: 1^e plan
 - 1998: plannen goedgekeurd
 - 1999: werken ⇒ actiegroepen, DOEL2020
 - Doel moet verdwijnen, het staat bijna leeg -> was een actiegroep en die begon de uitbereiding vd haven aan te vechten
 - Ze gaan naar de Raad van State: RvS geeft actiegroep gelijk, de Vlaamse regering schorst de vergunning
 - 2000: er is een aannemer al aan het graven (kost: €500 000/dag omdat de werken stil liggen)
 - 2001: met groen id regering hebben ze een validatiedecreet gestemd (= nooddecreet)
 - Normaal: uitvoerende macht geeft de bouwvergunning en moet volgens het decreet gaan
 - In dit geval: wetgevende macht gaat bouwvergunningen geven

1. De driehoek van de democratische rechtsstaat

MAATSCHAPPIJ-ORDENING

De grote domeinen die je terug vindt in de meeste MS:

- **Staat** (administraties)
- **Burgermaatschappij** (VZW)
- **Markt** (bedrijven)
- **Gemeenschappen** (gezinnen families)

De verschillende velden hebben verschillende actielogica's:

- **Staat:** dwingend kunnen optreden, dwingende regels maken
- **Markt:** ruil, exit, andere dienstverleners zoeken (andere bakker)
- **Civil society:** zorg als principe, non-profits doen dat omdat ze die zaken belangrijk vinden
 - Vertrouw je die instellingen? Aan welke goede doelen geef je geld: niet omdat je iets terugkrijgt maar omdat je vertrouwt dat die organisaties daar goede dingen mee zouden doen
- **Gemeenschappen:** centraal principe liefde, loyaal ten aanzien van familie
- => Doorheen de **tijd verandert** de grootte vd driehoeken, het verandert in hoe we de MS organiseren
 - Vb. kinderopvang
 - **Staat:** OFactoren baten effectief crèches uit (dienstverlener), maar ze reguleren ook heel veel
 - Ze stellen regels op waar crèches zich aan moeten voldoen (inspecteurs, kind en gezin)
 - Als ze zich niet aan de regels houden, kunnen ze de crèches sluiten
 - **Civil society:** non-profits spelen zeker een rol bij kinderopvang
 - Meeste crèches en scholen w ingericht door ordes, vb. door het katholiek onderwijs
 - Georganiseerd door middenveld, burgerorganisatie
 - Centrale rol van civil society: de verzuiling maakt dat in vergelijking met andere landen bij ons de driehoek van civil society wat groter is
 - **Markt:** marktsector w in vele landen groter, stijgt aan belang
 - **Gemeenschappen:** gezin, oma/opa/... met meer en meer tweeverdieners speelt dit een grotere rol
- **Discussies:** hoeveel markt laten we toe in de sector, keuze maken (waar verantwoordelijkheid vinden)

Wat is een staat?

→ Indicatoren om na te gaan of een staat nog een staat is. Zo kunnen we nadenken over wat we verwachten van een OH. Omgaan met demografische druk, maakt dat OH vaak met heel wat uitdagingen worden geconfronteerd

Social Indicators		Economic Indicators
<p>Demographic Pressures</p> <p>Pressures on the population such as disease and natural disasters make it difficult for the government to protect its citizens or demonstrate a lack of capacity or will.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Natural Disasters Disease Environment Pollution Food Scarcity Malnutrition Water Scarcity Population Growth Youth Bulge Mortality 	<p>Refugees and IDPs</p> <p>Pressures associated with population displacement. This strains public services and has the potential to pose a security threat.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Displacement Refugee Camps IDP Camps Disease related to Displacement Refugees per capita IDPs per capita Capacity to absorb 	<p>Uneven Economic Development</p> <p>When there are ethnic, religious, or regional disparities, governments tend to be uneven in their commitment to the social contract.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> GINI Coefficient Income Share of Highest 10% Income Share of Lowest 10% Rural v. Urban Distribution of Services Improved Service Access Slum Population
<p>Group Grievance</p> <p>When tension and violence exists between groups, the state's ability to provide security is undermined and fear and further violence may ensue.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Discrimination Powerlessness Ethnic Violence Communal Violence Sectarian Violence Religious Violence 	<p>Human Flight & Brain Drain</p> <p>When there is little opportunity, people migrate, leaving a vacuum of human capital. Those with resources also often leave before, or just as, conflict erupts.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Migration per capita Human Capital Emigration of Educated Citizens 	<p>Poverty & Economic Decline</p> <p>Poverty and economic decline strain the ability of the state to provide for its citizens if they cannot provide for themselves and can create friction between "haves" and "have nots".</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Economic Deficit Government Debt Unemployment Youth Employment Purchasing Power GDP per capita GDP Growth Inflation

→ Factionalized elites: België zou slecht scoren wat communicatie betreft

→ External intervention: grenzen bewaken

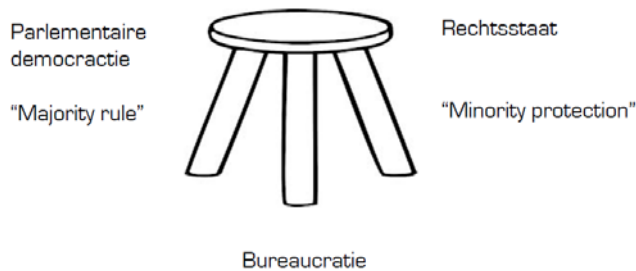
Political and Military Indicators		
<p>State Legitimacy</p> <p>Corruption and lack of representativeness in the government directly undermine social contract.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Corruption Government Effectiveness Political Participation Electoral Process Level of Democracy Illicit Economy Drug Trade Protests and Demonstrations Power Struggles 	<p>Public Services</p> <p>The provision of health, education, and sanitation services, among others, are key roles of the state.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Policing Criminality Education Provision Literacy Water & Sanitation Infrastructure Quality Healthcare Telephony Internet Access Energy Reliability Roads 	<p>Human Rights & Rule of Law</p> <p>When human rights are violated or unevenly protected, the state is failing in its ultimate responsibility.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Press Freedom Civil Liberties Political Freedoms Human Trafficking Political Prisoners Incarceration Religious Persecution Torture Executions
<p>Security Apparatus</p> <p>The security apparatus should have a monopoly on use of legitimate force. The social contract is weakened where affected by competing groups.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Internal Conflict Small Arms Proliferation Riots and Protests Fatalities from Conflict Military Coups Rebel Activity Militancy Bombings Political Prisoners 	<p>Factionalized Elites</p> <p>When local and national leaders engage in deadlock and brinkmanship for political gain, this undermines the social contract.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Power Struggles Defectors Flawed Elections Political Competition 	<p>External Intervention</p> <p>When the state fails to meet its international or domestic obligations, external actors may intervene to provide services or to manipulate internal affairs.</p> <p><i>Includes pressures and measures related to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Foreign Assistance Presence of Peacekeepers Presence of UN Missions Foreign Military Intervention Sanctions Credit Rating

▪ Fritz Sharpf

- Input-legitimiteit: government BY the people: hoe doet een OH wat ze doet?
- Output-legitimiteit: government FOR the people: wat zijn de resultaten van wat ze doet?
- Singapore: heel veilige MS dus wat output-legitimiteit betreft gaat het goed

- › Wel vragen stellen bij een input-legitimiteit: het is geen democratie, het lijkt geen government by the people
 - › Vd OH verwachten we –toch in een demografische staat- dat beide dingen goed zijn
- **“Democratie en Rechtsstaat zijn niet los verkrijgbaar”** (E. Hirsch Ballin)
 - Ze kunnen niet zonder elkaar gezien w (heel verwant met elkaar)

DEMOCRATISCHE RECHTSSTAAT

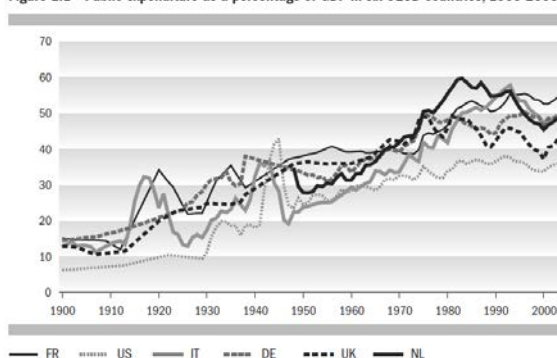

- **Democratische rechtsstaat**
 - Majority rule: de meerderheid krijgt zijn gelijk, maakt regels en beleid
 - Minority protection: iedereen moet zich aan die regels houden, de meerderheid kan geen regels maken voor een individueel geval
 - De Toqueville: Franse aristocraat die naar Amerika trok om daar de Amerikaanse revolutie te bestuderen
 - › Hij had een bijzondere interesse in het gevangenisstelsel (interessant wat daar gebeurde, het democratische experiment)
 - › Op dat moment waren in Europa alleen maar éénheersers
 - › Hij ging kijken in Amerika hoe het er daar aan toe ging. Hij had schrik voor de rule by majority. We moeten ervoor zorgen dat die regels die er zijn ook voor iedereen gaat gelden en dat ook de OH zelf zich aan de regels gaat houden.
 - › Rule by law (not men): het zijn de regels die het beleid bepalen en in die regels vind je ook je individuele bescherming
 - › Bureaucratische uitvoering van beslissing
 - TML: minority protection: klachtleggers van TML mogen naar de rechtbank gaan om dat aan te brengen
- **6 criteria democratie (Dahl; basisdenker democratie)**
 1. Vertegenwoordiging
 - › Basisprincipe van onze moderne democratie dat vertegenwoordigers van onszelf optreden voor ons
 - › Is er een goed systeem van vertegenwoordiging? (In de VS wordt zelfs het openbaar ministerie soms verkozen, in dictaturen heb je ook een parlement maar daarom is het nog geen democratie!)
 2. Verkiezingen
 - › Om die vertegenwoordiging te bepalen
 - › 3 F'en: *Free, Fair, Frequent*
 - › Dit systeem moet ervoor zorgen dat de minderheid vandaag een meerderheid kan w in de toekomst

3. Meningsuiting
 - Anders geen politiek debat voeren, kunnen mensen hun keuze niet maken op een geïnformeerde manier
 4. Informatie
 - Toegang tot onafhankelijke informatie, mediatoegang
 - Rol vd media is heel belangrijk in dit verhaal en vooral in de Europese sfeer want Europa is heel moeilijk om verslag over te geven
 - Elk nieuws dat we hebben komt wel op een of andere manier aan bod dat Europa iets moet regelen
 - Informatie is voor de Europese democratie een kernpunt
 5. Vereniging
 - Vrijheid van vereniging, een belangrijk element van politiek (civil society)
 - Belangenaggregatie nodig: alles tot beleid kunnen omvoeren, politieke partijen hebben daar een grote rol in maar ook de verenigingen om te onderhandelen
 6. Burgerschap
 - Moet er zijn voor iedereen die permanent in het grondgebied verblijft
- **Functies vh recht**
 1. Ordenend: voorspelbaarheid creëren
 - Vb. contractrecht: je weet dat als je een contract tekent met een andere firma, welke dingen daaraan vasthangen
 2. Instrumenteel: als beleidsinstrument (proberen door rechtsregels dingen te veranderen)
 3. Beslechtend: gaat vooral over de rechtspraak
 - Conflicten: naar de rechtbank en de rechter doet een uitspraak
 - Vb. rechtbanken hebben vaak heel veel achterstand en zaken die vandaag w ingeschreven, sommige zaken komen pas jaren later voor de rechter
 - Systeem onder druk. Ze zijn bezig met het te reorganiseren om de basisfuncties te garanderen
 4. Normatief: algemene principes in de MS
 - Vb. grondwet
 - **Bureaucratie**: uitvoeringsapparaat: handen en voeten vh systeem
 1. Apparaatsfunctie: betrouwbaar en gecontroleerd
 - Geen macht op zichzelf w
 - Hoe zorg je ervoor dat een bureaucratie geen leven op zich gaat w of gevaarlijk w? = belangrijke vraag binnen bestuurskunde
 2. Kennisfunctie: veel expertise opbouwen + onafhankelijk zijn vd politiek

2. Maatschappelijke trends

Figure 1.1 Public expenditure as a percentage of GDP in six OECD-countries, 1900-2003

Verticale as: publieke uitgaven als % vh BBP (⇒BBP = monetaire economie)

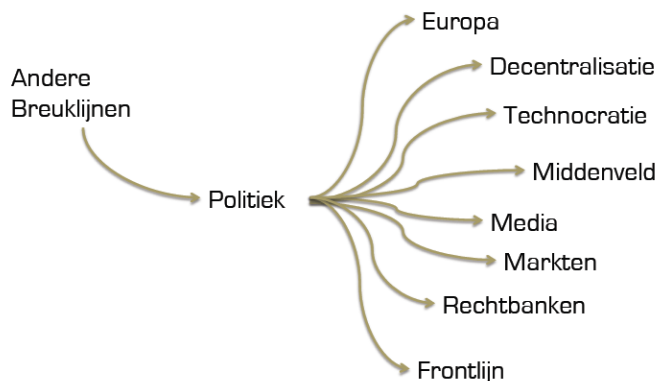
-> ongeveer 10% naar '80: 50-60% en dan vlakt het een beetje af

-> publieke uitgaven zijn enorm gestegen en rol van bureaucratie groeit = belangrijke vaststelling

-> Pieken: wereldoorlogen ⇒ leger zijn publieke uitgaven dus logisch dat het naar boven gaat

3. Een driehoet op wankelende poten

3.1 Politieke instituties onder druk

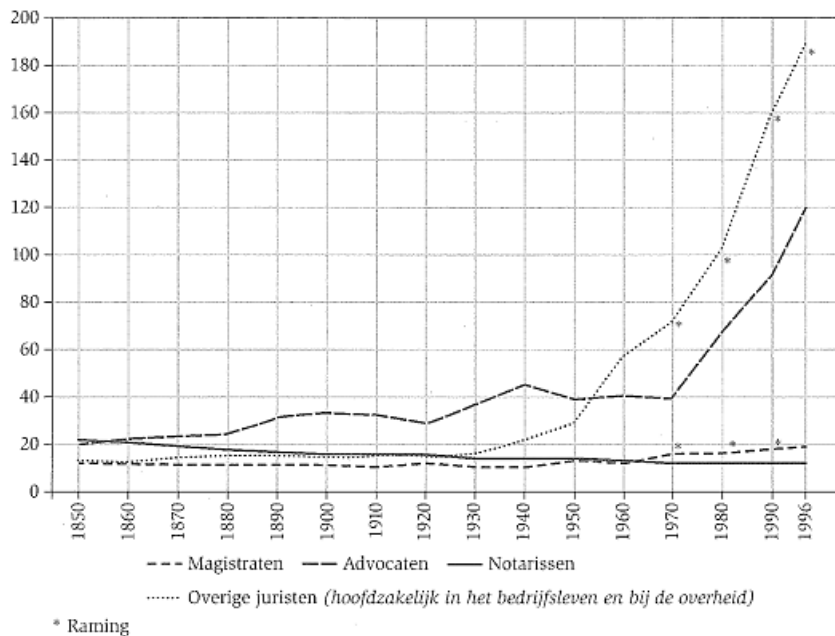
▪ Druk op politieke instituten

- Job van politicus moeilijker geworden dan 40-50 jaar geleden
- Instrumenten die je in de handen hebt als politicus zijn ook beperkter
- Politieke macht lekt weg naar andere actoren: veel meer afhankelijk van anderen
- => Moeilijker geworden door de 3 *breuklijnen* in België (sociaal-economische, religieuze/confessioneel, communautair)
 - Elites konden elkaar vinden over de breuklijnen heen
 - Breuklijnen zijn doorheen de tijd complexer geworden
 - Nieuwe breuklijn: stad-land
 - Basismobiliteit: van elk huis in België zou 300-400 meter verder een bushalte moeten zijn zodat iedereen met het openbaar vervoer naar zijn werk zou kunnen gaan
 - Woon-werkmobiliteit = vooral in de steden. Die breuklijn zit achter dat debat. De confessionele breuklijn speelt niet meer heel sterk (katholieke karakter van scholen spelen geen rol bij keuze maken)

▪ Politiek

- Europa: heel belangrijk geworden
- Decentralisatie: meer macht naar lokale bestuur en regio's
- Technocratie: beleidsvelden w complex
- Middenveld: -agenda
- Media: macht stijgt en minder macht voor OH
- Markten: schuld w op markten verhandeld
 - Obligaties: schuldbetaling is enorm bepaald door internationale markt
- Rechtbanken
- Frontlijn: ambtenaren die direct in contact staan met burgers
 - Als politie niet meewerkt om strenger op te treden tegen fietsers dan staat de politiek nergens met zijn beleid

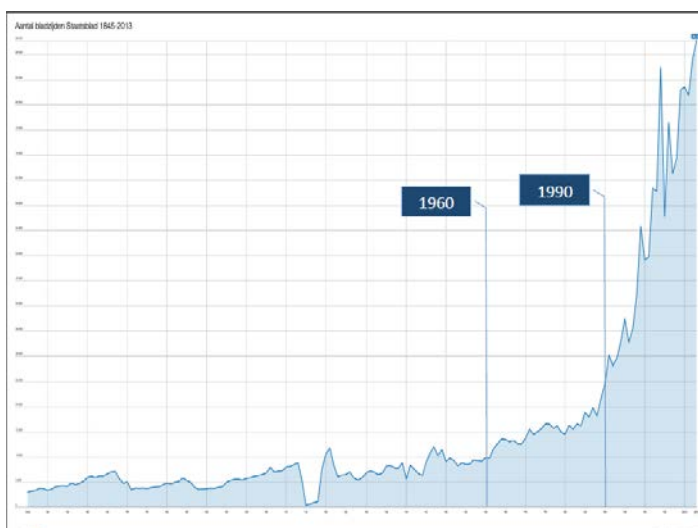
3.2 Rechtssysteem onder druk

Grafiek 5. Economisch actieve juristen naar beroepsgroep. Aantal per 100.000 Inwoners. 1850-1996

Soorten juristen uitgesplit

- Aantal notarissen: gedaald
- Aantal rechters/magistraten: ongeveer stabiel
- Aantal advocaten en bedrijfsjuristen: hard gestegen
- => veel meer aan recht gedaan, maar aantal rechters blijft gelijk
- => logisch gevolg: workload vd rechters neemt enorm toe

Aantal bladzijdes staatsblad: enorm gestegen

- Juridisering vd SL ~ uitbouw welvaartstaat: individuele rechtsbescherming enorm toegenomen
 - Capaciteit is niet evenredig met verschillende rechten